

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Hørgården 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

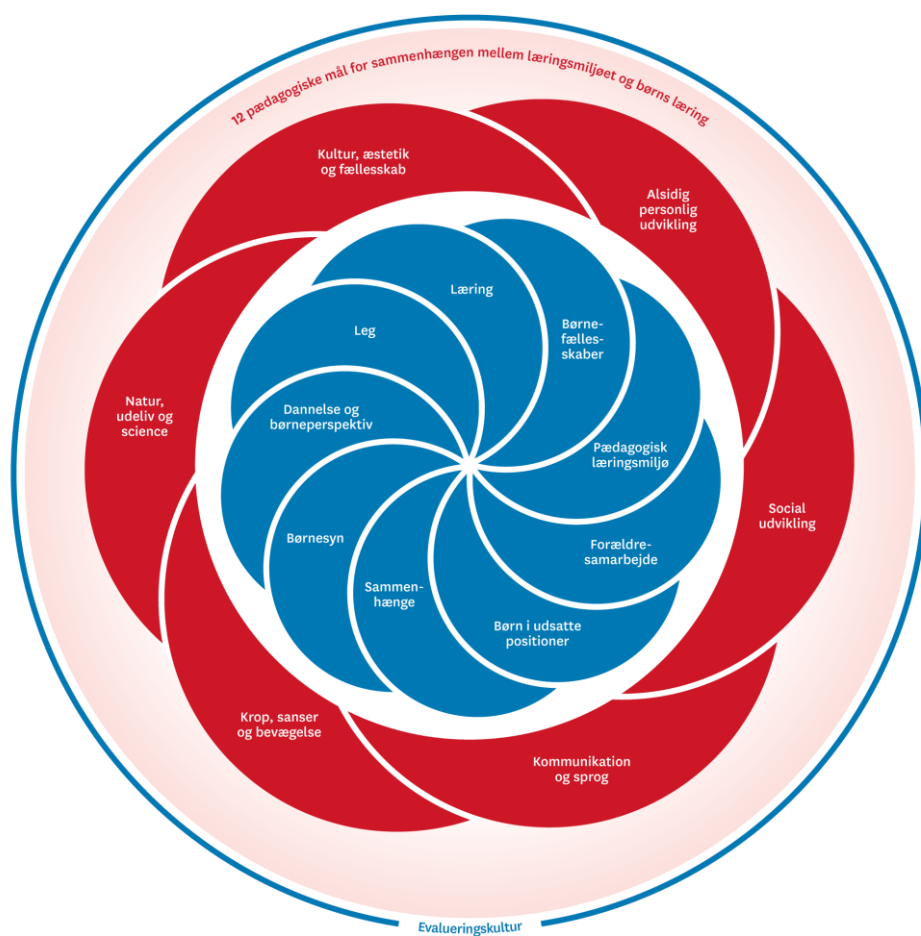
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Børnehuset Hørgården – En Naturinstitution.
Hørhusene 61
4000 Roskilde

Vi udvikler mennesker som tør livet og passer på naturen.

Børnehuset Hørgården er en del af Område Midtvest, der består af 7 integrerede børnehuse og 1 børnehave. I hver afdeling er der en pædagogisk leder, der indgår i et fælles ledelsesteam med områdelederen.

Børnehuset Hørgården er en 0-6 års daginstitution der har huse i et tidligere vandrehjem på Hørhusene.

I bygningerne er vi fordelt i flere huse samt både i stueetage og 1. sal.

Institutionen er inddelt i vuggestuen Myretuen, hvor der er tre alders/udviklings opdelte grupper. I børnehavegrupperne Sommerfuglene for de 3 til 4 årige børn samt Hugormene for de 5 til 6 årige børn.

Samlet i institutionen vægter vi nærvær, de gode relationer samt fællesskaber højt.

Hørgården kan karakteriseres som en naturinstitution og samtlige børn er mere ude end inde. Vi bruger således aktivt vores uderum som læringsmiljø, ligesom vi benytter vores nærmiljø; Sø, Sorte sti, vandløb- skov. Ud over dette samarbejder vi med

Naturcenter Boserupgaard og rundt om os har vi heste køer, får og geder på fold.

Som eksempel på naturinspirede elementer arbejder vi med årets gang, årstidernes forandring af naturen omkring os.

Af temaer kan eksempelvis nævnes "fra jord til bord", hvilket betyder at vi sår, dyrker og høster egne afgrøder, grøntsager og urter. Vi følger hylde træets forandring både i vores egen have og på sorte sti, vi høster blomsterne og laver hyldeblomstsft ligesom vi senere høster bærrene til hyldebær suppe eller hyldebær saft.

Vores køkken har det økologiske guldmærke, hvilket betyder, at kosten er 90 -100 % økologisk. Der er fuld forplejning for samtlige børn i åbningstiden.

Køkkenlederen er en aktiv del af det pædagogiske læringsmiljø, og børnene kan være med til forarbejdningen af råvarerne, ligesom vi laver mad over bål.

Vi ønsker at udvikle og danne mennesker, der tager et naturligt ansvar for naturen og en endnu mere grøn balance med mere genanvendelse af "skrald" og bæredygtighed.

Vi lægger vægt på at have et tæt forældresamarbejde i hverdagen, omkring det enkelte barn, og omkring det der har interesse for det store fællesskab har vi vores forældrekontaktudvalg (FKU), hvor hverdagen - aktiviteter - eks. indretning af legeplads og fælles arrangementer bliver diskuteret.

Uddrag af principper for område Midtvest:

Vi ønsker at Områdets 8 dagtilbud skal være præget af et positivt og tillidsfuldt samarbejde mellem hjem og dagtilbud for at sikre barnet størst mulig trivsel, omsorg, og respekt.

Vores værdier, kendetegn og principper på områdeplan er:

- Involvering og engagement
- Professionel tilgang med fokus på kerneopgaven
- Fællesskaber både i området og lokalt med plads til forskellighed.

Vi ønsker at opbygge og understøtte fællesskaber mellem børn-børn og børn voksne for at styrke social udvikling og læring.

Trivsel, omsorg og respekt: at barnet mødes med omsorg, nærvær og respekt, som forudsætning for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem nære relationer, og så barnet kan indgå i store og små fællesskaber.

Alle voksne i dagtilbuddet er rollemodeller for børnene, både personale, forældre og andre, derfor ønsker vi at man mødes af og med:

Imødekommenhed, gensidig respekt og interesse: forældre og børn skal føle sig velkomne, også når noget svært, og børnene skal opleve gode eksempler på dialog og imødekommenhed mellem de voksne

Kommunikation: god, ærlig, feedback på hvordan barnets dag har været, så barnet understøttes gennem positive relationer mellem de voksne og mellem barn og voksen

Et grundlæggende tillidsfuldt forhold mellem de mennesker barnet omgås, er med til at skabe en stærk forudsætning for at understøtte barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Forældre skal trygt kunne henvende sig til personalet, og få en dialog om barnets trivsel eller få vejledning og guidning om forskelligt, som kan være relevant for den enkelte forælder.

Udarbejdelsen af Læreplanen:

Læreplanen er udarbejdet af personale, ledelse og forældre fortrinsvis i perioden 2019-2020.

Forældrene i Forældrekontaktudvalget (FKU) har været inddraget undervejs via de lokale møder, hvor der har været debatteret konkrete emner i relation til læreplanen.

Områdebestyrelsen har ligeledes drøftet læreplanen undervejs på Bestyrelsesmøder.

På vegne af Områdebestyrelsen Midtvest,
Anni Glindorf, områdeleder

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn.

På Hørgården arbejder vi grundlæggende ud fra et etisk og anerkendende børnesyn. Vi mener, at børn bidrager med unik viden om egne liv og at tilgangen til denne viden må findes gennem børnenes egne perspektiver.

I dagligdagen arbejder vi derfor med at det, at være barn, har en værdi i sig selv og skal støttes og værdsættes. Det pædagogiske personale skal være med til at skabe et pædagogisk læringsmiljø der muliggør, at børnenes egne perspektiver inddrages så der skabes positive muligheder for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Pædagogisk vægter vi at alle børn bliver mødt af nærværende og imødekommende voksne, med respekt for hvem de er og hvad de kommer med. Børn har brug for omsorg og beskyttelse for at kunne trives og udvikle sig. Vi vurderer barnets behov ud fra barnets bedste og giver børnene mulighed for selv at være med til at definere dette.

Alle børn og voksne har en stemme og der er ytringsfrihed, så længe det er i respekt for hinandens forskelligheder. Der arbejdes derfor grundlæggende med en forståelse af, at børn udvikler sig bedst i samspil med andre i inkluderende fællesskaber.

Mere konkret tilrettelægges og tilpasses hverdagens aktiviteter så børnene har indflydelse på hele processen i en aktivitet, handling eller beslutning hvilket giver dem mulighed for at være med til at sætte deres præg ligesom der tages hensyn til børnenes interesser og ideer ud fra deres kompetencer, udvikling og modenhed.

Dannelse og Børneperspektiv.

I Børnehuset Hørgården ønsker vi at være med til at danne børnene til at blive frit tænkende subjekter med en moralsk sans samt en kritisk og sund dømmekraft.

I hverdagen lægger vi således vægt på værdier som tolerance, omsorg, respekt, mod, ligeværd og ansvarlighed.

Vi ønsker at skabe et dagtilbud hvor både børn og voksne indgår i forpligtende fællesskaber der inspirerer til samarbejde og ansvarsfølelse. Målet er både at styrke fællesskaber og det individuelle i en gensidig bevægelse.

- Konkret i hverdagen planlægger børn og voksne i fællesskab, alt efter alder og udvikling de aktiviteter der skal være inden for de temaer og traditioner der findes i årshjulet.
- Vi vægter eksperimentering, nysgerrighed og problemløsning i børnehøjde, og børnene har indflydelse på hele processen.
- Vi hjælper alle hinanden og giver plads til at lytte og spørge ind.
- Vi arbejder med ”Fri for ~~møbber~~ Mobberi”, hvor der holdes børnemøder og forskellige problemstillinger tages op og diskuteres, ligesom børnene er med til at komme med forslag til muligheder og løsninger.

Leg og læring.

På Hørgården arbejder vi med leg og læring som gensidigt konstituerende. Leg har en værdi i sig selv og er en gennemgående del af vores hverdag.

Samtidig forstår vi læring som situeret og som betinget af at være knyttet til deltagelse i sociale praksisfællesskaber. Læring kan således finde sted i alle kontekster og sammenhænge som barnet befinder sig i.

Læring er således ikke kun knyttet til konkrete aktiviteter med et fagligt indhold, men kan finde sted både gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter mm.

- Til hverdag har vi fokus på interaktioner mellem barn-barn / barn-voksen, større børn er rollemodeller/kulturbærere for de yngre børn mm.
- Vi vægter tydelige rammer og rutiner.
- Vi ønsker at børnene deltager i forberedelse og planlægning af aktiviteter – eks. ture i skoven

- Vi er nysgerrige sammen og giver ro til fordybelse – det er ”healende ” at være i naturen sammen.
- Vi udfordrer vores motorik i udfordrende terræn, og vi gør brug af naturens materialer i løsningen af de opgaver vi møder.
- Vi problemløser og eksperimenterer.
- Vi bruger naturen som rum og oplever dens variation efter årstiderne eksempelvis gennem duft- smag-dyreliv – liv og død, hele livets cyklus.
- Naturen har sin fart – tid vi ikke kan skubbe og vi på Hørgården er midt i.
- Naturen skaber nye ikke definerede rammer for leg og læring. Vores uderum byder på science – eks. mængde – mønstre – fylde- farve –vægt – lyd og konsistens.

Børnefællesskaber.

På Hørgården udgør de enkelte børn tilsammen et socialt og kulturelt fællesskab der er med til at danne rammen for børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Børnefællesskab kan både bestå af alle børn samt af børn i mindre grupper. Omdrejningspunktet i børnefællesskaber er, at det tilbyder et tilhørssted, at det giver mulighed for at danne nære relationer med betydningsfulde andre og at det inviterer til ens hed og forskellighed.

Børnefællesskab(er) kan dog ikke ses som isoleret fra den pædagogiske praksis eller fra de rammer, regler og rutiner der sættes op for børnene i hverdagen. Den pædagogiske dagsorden har betydning for børnefællesskaberne og for hvordan børnene ser og møder hinanden.

- I hverdagen er vi derfor fælles om traditioner, temaer samt om afslutning af ugen med fælles sang og musik.
- Vi arbejder med både frie og forpligtende fællesskaber og med tolerance, respekt, omsorg og mod
- Personalet er særligt opmærksomme på at hjælpe og støtte børn i udsatte positioner med udfordret adgang til børnefællesskaberne
- Vi er opmærksomme på hinanden – eks. Hvem er jeg sammen med i dag? Er der nogen der mangler?
- Vi holder samlinger og ”Bamsemøder” (Fri for Mobberi), hvor alle og den enkelte kommer til orde i fællesskabet.

- Vi indgår i større fællesskaber med Område Midtvest hvor vi har fælles aktivitetsdage eks. Sang og Musik – Motion – Sæbebobledag – Aktiviteter på tværs for kommende skolebørn.
- Vi indgår også i et fællesskab i lokalområdet med Fårelaug – ~~kvæglaug~~kvæglaug og ikke mindst med Naturcentret Boserupgaard.

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

På Hørgården forstår vi det pædagogiske læringsmiljø som et samspil mellem eksempelvis pædagogisk personale, børn, fysiske rammer, aktiviteter, daglige rytmer, pædagogik, forældresamarbejde om meget mere.

Grundessensen i vores pædagogiske læringsmiljø er, at det har barnet i centrum og at vores opgave er at understøtte, udviklingen og dannelsen hos det enkelte barn på lige vilkår og på en måde der er meningsfuld for barnet selv. Vi har derfor løbende blik for hvordan vi både rammesætter, organiserer og tilrettelægger vores hverdag.

På Hørgården arbejder vi systematisk og reflektivt og alt hvad vi gør en del af det pædagogiske læringsmiljø, lige fra børnene kommer om morgenen til de bliver hentet om eftermiddagen.

Der er således tanker og refleksioner omkring alle dagens samværs- og aktivitetsformer - både vores rutiner, de planlagte vokseninitierede aktiviteter samt de aktiviteter som børnene selv initierer og sætter i gang.

Som eksempel på en daglig rutine kan nævnes bleskift på puslebordet hvor der er en tæt én til én kontakt og dialog med barnet. Derudover er der fokus på barnets selvhjulpenhed med tøjet der skal af og på, at komme op og ned af puslebordet samt at vaske hænder efter bleskiftet.

Et andet eksempel kunne være i garderoben hvor tøj skal af og på, og hvor barnet skal guides og opmuntres til at øve selv at kunne. Her er der også fokus på at gøre det muligt for børnene selv at tilgå og nå deres tøj, at have plads på gulvet til at øve sig og at kunne glædes sammen når bedriften lykkes.

Af vokseninitierede aktiviteter kan nævnes ture ud af huset eller til legepladsen hvor der skal ventes på hinanden, måske hjælpe hinanden med at lyne jakker og der tales om valg af påklædning og hvad skal vi have på af tøj i forhold til vejret og årstiden.

Måske her et eksempel på hvordan I understøtter mulighederne for børnenes egne initierede aktiviteter og fællesskaber

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

På Hørgården vægter vi det gode forældresamarbejde højt og samarbejdet bygger på værdier som tillid, respekt, åbenhed og nysgerrighed og samarbejde.

Det skal være trygt at komme og aflevere sit barn og gensidig åbenhed og tillid er en grundsten i samarbejdet.

Når det lille barn starter på Hørgården vægter vi at der er tid til indkøring og til at falde til for både barnet og forældrene. Forældrene kan komme og være i institutionen i den tid som de og barnet har brug for.

Efter ca. 3 måneder holdes der en "Godt begyndt" samtale hvor der tales om opstart og hvordan det går.

Vi arbejder med Dialogredskabet hvor der én gang årligt inviteres til en samtale omkring barnets udvikling og trivsel. I dialogredskabet er der spørgsmål til både forældre og pædagoger, så der kommer en samlet oversigt - "spindelvæv" - over hvor barnet er i sin udvikling.

I hverdagen er der den daglige dialog omkring her og nu.

Via vores digitale platform Famly bliver der løbende lagt billeder og fortællinger fra børnenes hverdag op så det giver mulighed for dialog i hjemmet.

På Hørgården har vi FKU (Forældrekontaktudvalg) hvor der én gang årligt på forældre-møde kan vælges medlemmer blandt forældrene. To af medlemmerne i FKU vælges til at være en del af Områdebestyrelsen i Midtvest. I FKU holdes der fire møder årligt hvor alt fra planlægning af arbejdsdage, sommerfest, aktiviteter og generelle forslag til hverdagens pædagogik kan debatteres.

Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

På Hørgården vægter vi et tæt samarbejde med forældrene, og opleves det at et barn ikke trives eller er i en udsat position, er vi i dialog omkring det så vi bedst muligt kan tage højde for hvad der evt. skal til for at støtte barnet bedst muligt. Vi opfordrer til at hvis der sker ting i barnets liv der kan have indflydelse på barnets trivsel, eks. død – skilsmisse – sygdom eller andet så vil vi gerne informeres så vi bedst muligt kan støtte og hjælpe barnet der hvor det er.

Alle institutioner i Roskilde har et Fokusteam, der er et tværfagligt team bestående af Tale/hørekonsulent – Psykolog – specialpædagog – socialrådgiver. og pædagogisk leder hvor der løbende holdes møder og eventuelle problemstillinger kan tages op. Det kan være trivsel i en børnegruppe, børn med sproglige udfordringer eller andre udfordringer. Samtaler omkring enkelt børn er altid anonymiseret. På fokusteammødet er der mulighed for at personalet kan få sparring og det kan besluttet om der er behov for at involvere for-

ældrene. Såfremt dette er tilfældet inviteres forældrene til et dialogmøde, så der i fællesskab kan lægges en plan for det videre arbejde i forhold til barnets trivsel, udvikling og læring.

Desuden arbejder vi i Roskilde med et værktøj, der hedder Roskilde Modellen, som er et værktøj, som kan hjælpe med at afdække et barns evt. mistrivsel.

Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

På Hørgården har vi en storbørnsgruppe som består af den årgang som vil være skoleårgang året efter.

I storbørnsgruppen planlægges der særlige samværsformer og aktiviteter med fokus på det at blive "klar" til SFO/skole.

I gruppen arbejdes der med barnets tro på sig selv, da det er vigtigt at barnet oplever at det kan leve op til de krav og forventninger der stilles til det.

Der arbejdes med åbenhed og nysgerrighed, ligesom der også arbejdes med koncentration og målrettethed. Forudsætninger der er vigtige for, at barnet kan imødekomme og løse de krav, valg og udfordringer der stilles overfor i skolen ligesom de også skal turde bede om hjælp og støtte hvis de får brug for det.

I relation til barnets samvær med andre arbejdes der med at kunne rumme egne og andres følelser, at kunne indgå både i små og store grupper, at kunne samarbejde og give plads til både egne og andres ideer samt at kunne forstå og agere ud fra de normer, regler og forventninger der er til barnet.

I storbørnsgruppen arbejdes der mere konkret med disse ting ved at:

- Der spilles spil og laves voksenstyrede aktiviteter hvor der er plads til fordybelse.
- Der kan være ture hvor der lægges vægt på hvordan man skal agere når man er i det offentlige rum og hvor der er mange mennesker eks. i bussen og på biblioteket mv.
- Fra januar til maj er der skolebesøg med forskellige aktiviteter på skolerne
- I område Midtvest har vi et Storgruppe netværk hvor pædagogerne mødes og udveksler erfaringer og sparrer med hinanden. Derudover mødes alle storgrupper på tværs en gang månedligt i de forskellige afdelinger hvor der er fælles aktiviteter og sanglege.
- I netværket har vi to gange årligt deltagelse af personale fra skolerne, hvor der sparreres, omkring hvordan vi bedst muligt sikre den røde tråd i børnenes overgang fra dagtilbud til skole
- Vi besøger alle de skoler som vi har børn til og har vi i området enkelte børn der skal i skoler uden for distriktet kan vi lave fælles besøg hvor børnene sammen besøger skolen.
- I efteråret holdes der er et fælles forældremøde med besøg fra distriktets skoler hvor der fortæller om det at starte SFO/skole og med mulighed for dialog og spørgsmål. Mødet rundes af i egen afdeling hvor der tales omkring det arbejde der ligger forude dels i institutionen men også i hjemmet frem til SFO/skolestart.
- I marts måned er der et fælles todages skovforløb med aktiviteter på Naturcenter Boserupgaard, hvor børnene bliver blandet i grupper i forhold til de skoler som de er indskrevet på.
- Slut marts holdes der en fælles fest for alle storgrupperne.
- I område Midtvest har vi prioriteret at der kan være en pædagog med de første dage ved opstart i SFO hvis der er et eller flere børn der har behov for det.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

På Hørgården har vi et tæt samarbejde med Naturcenter Boserupgaard, som vi besøger jævnligt. Her indgår vi dels i aktiviteter med naturvejleder og laver aktiviteter selv.

Tæt på Hørgården har vi desuden et fårelaug, en rideskole og marker med køer. Når køerne i foråret skal på græs bliver vi kontaktet, så vi kan være med.

Derudover kan nævnes at vi besøger biblioteket og låner bøger, at vi besøger Roskilde domkirke, at vi deltager i julegudstjeneste i Sct. Jørgens Kirke og at vi tager på besøg på Brandstationen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

På Hørgården arbejder vi løbende med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø både udenfor og indenfor alt efter børnesammensætning. Det er en løbende proces der hele tiden evalueres og justeres.

Dette gør vi blandt andet ved at skabe små rum i rummene men også samtidig skabe rammer for de børn, der har brug for mere fysisk udfoldelse.

I både kreative aktiviteter, dukkekroge, konstruktionslege etc. er det i fokus for personalet, at rammerne understøtter børns glæde, fantasi og udfoldelse.

Vi understøtter forskellige læringsmiljøer og læringsrum både ude og inde så børnene har forskellige aktivitetsmuligheder, og mulighed for plads til fordybelse.

Et psykisk godt og kammeratligt børneliv er kendetegnet ved gode sociale relationer, så vi vægter at alle børn har følelsen af at være en del af et fælleskab, både i samspillet med voksne og andre børn.

Som redskab til at hjælpe med at skabe et godt børnemiljø bruger vi værktøjerne fra "Fri for Mobberi"

De seks læreplanstemaer

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Når man er barn i en naturinstitution får man øje på, at naturen er overraskende og foranderlig. Den pirrer til fordybelse og eksperimentering og den kan være med til at hjælpe barnet til at finde ud af: "Hvem er jeg?".

Gennem aktive handlinger, brug af krop og sanser finder barnet ud af hvad det kan og hvem det er – hvad vil jeg?, hvad kan jeg selv? og hvad kan jeg med andre?. Barnet oplever sig selv som betydningsfuld- hvilket giver mod og selvværd.

På Hørgården laver vi kreative processer i vores tilbagevendende temaer. Eks. Haletudser – edderkopper – sommerfugle mv, både i vores 20 m2 værksted, udenfor og i vores grupperum.

0 – 2 år.

Som eksempler på aktiviteter kan nævnes, at de yngste børn bliver præsenteret for maling hvor der er et pædagogisk fokus på processen snarere end på produktet. Der bliver således rørt, lugtet, smagt og set. Som børnene bliver ældre og mere eksperimenterende begynder de at benytte redskaber som pensler, pinde, svampe mv. og deres personlige og alsidige udvikling imødekommes og tilpasses deres alder og modenhed.

Et andet eksempel kan være i uderummet hvor den finmotoriske udvikling bliver styrket når vi sammen med børnene laver riller i højbedene for at gøre dem klar til at så frø fra eksempelvis radiser.

Nogen børn opleves meget nysgerrige og aktivt deltagende hvor andre er mere afventende og kigger nysgerrigt på. Den efterfølgende dag gentages processen og her opleves det ofte at de børn der var afventende og tilbageholdende finder modet og nysgerrigheden til at prøve.

Det samme ses i andre kreative processer hvor der bruges forskellige materialer til at frembringe snegle, edderkopper og tissemyrer, og hvor man inden forsigtigt og nysgerrigt har studeret sneglen/ haletudsen. Har den har øjne? Hale? eller et hårdt sneglehus? Når børnehaven og vuggetuen herefter er på tur sammen for at studere haletudser ved søen arbejder vi med at et af de store børn forsigtigt holder en haletudse i sin håndflade og viser det yngre barn hvordan man kan se og røre ved den.

Eksemplerne kan være med til at vise, at interessen og deltagelsesengagementet kan ændres i takt

3 – 6 år.

I børnehaven skaber vi rammer for det enkelte barn, så barnet tør udfordre sin egen kunnen og tro på sig selv.

For at skabe en tryk overgang fra vuggestue til børnehave, arbejder vi i overgangen med at de ældste børn i Gruppe 3 fra vuggestuen der skal starte i børnehave fortløbende har et samarbejde med de yngste børnehavebørn i Sommerfuglene samt voksne fra både Gruppe 3 og Sommerfuglene to gange om ugen. Her sættes børnenes samspil trivsel og kunnen i fokus og de voksne giver børnene tid til eksempelvis af- og påklædning, deltagelse i fælles aktiviteter mm.

Et eksempel fra hverdagen kan være en gåtur i området, hvor børnegruppen går over til den nærliggende sø. Her oplever det enkelte barn at være ude af huset og gå en tur sammen med flere børn på tværs af alder og udvikling. De voksne giver børnene tid og rum og forsøger at pirre barnets nysgerrighed ved som eksempel selv at turde rode i muddet eller finde bænkebideren under træstubben.

Også i andre overgange er der et fortløbende samarbejde. Eksempelvis for mellemgruppen og storgruppen, hvor der opbygges venskaber på tværs af alder, og hvor det enkelte barn tør deltage i at danne fælles værdisæt og samspilsregler.

Vi arbejder med hvornår det er sjovt at gå i børnehave. Her deltager både de ældste børn, når vi har samling og deres forældre på forældremøder og arrangementer i huset. Alle børn fremkommer med deres mening som kan være: "Når man leger far, mor og børn, og der er mange, der kan være med" eller "Når man klatrer i træer og kan spise æbler-sammen" osv. Forslag der bliver nedskrevet og taget op på børnemøder med jævne mellemrum.

På vores fælles ture i skoven skabes der tætte relationer mellem børnene og børnene udviser et mod, som er smittende.

I skoven er der områder, hvor der før har været en å. Her er der lavet en bro af grene, som går fra den ene kant til den anden. Nogle børn har tør udfordre sig selv og kravlet over, måske har de tidligere prøvet at flade ned, men er kravlet op igen for atter at forsøge, for til sidst at kunne. På den måde har de vist vejen, så andre børn tør prøve. Når børnene udfordrer sig selv og hinanden fokuserer vi på at man ikke griner af hinanden men med hinanden og at børnene hjælper og guider hinanden. "Den gren er tynd, så tag den anden" og "du skal holde fast". Vi gør plads til at alle børn kan deltage ud fra egne forudsætninger.

Overordnet tager personalet udgangspunkt i årshulet, herunder forår med såning og dyrerunger, traditioner som fastelavn, påske, sommer, høst og jul. Børnene bliver præsenteret for hvert tema og bliver medinddraget i både planlægning, afvikling og evaluering. Børnehavebørnene kommer med deres forståelse og bidrager til, hvad vi skal arbejde med i en periode så som hvad vi kan så og plante.

Legen er meget i fokus og der er skabt tydelige læringsmiljøer, som ikke er statiske, men tager udgangspunkt i, hvad der optager børnene. I perioder kan en gruppe af børnehavebørnene være meget optaget af vilde lege og vi gør derfor plads til at der på legepladsen er et område, hvor der kan leges slåslege. Børnene bliver her medinddraget i at skabe regler for legen så som "Man må ikke sparke i maven" eller "man må ikke slå i ansigtet", "Når man siger stop, skal man stoppe" osv. De voksne forholder sig observerende og griber ind, hvis der er et behov.

Samspil med læreplanstemaerne: Krop – Sanser og Bevægelse.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

0 – 2 år.

På Hørgården understøtter vi børnenes sociale udvikling ved at lave aktiviteter med flere børn på tværs af alder eller i vores egne grupper ligesom det enkelte barn støttes og bakkes op i også at have mulighed for lege alene i en selvvalgt aktivitet.

Her er "Højt til loftet" – Plads og rum. Vi hjælper hinanden i det udfordrende terræn **eks.** højt græs eller grøfter og rækker en hjælpende hånd. Den enkelte deler erfaring og viden med de andre. – " **Jeg betyder noget for fællesskabet**".

Vi bliver nysgerrige og inspireret af andres initiativer og bidrager med egne ideer. **Eks.** et hul i jorden kan få alle til at stoppe op og undre sig over " Hvor kommer det fra "

Vi venter på hinanden eks. på ture og vi venter på tur **eks** Når turen/ruten skifter retning så venter vi at alle er med.

Vi er en gruppe der følges ad- det er en fællesskabsfølelse.

Vi handler inden for en tydelig ramme, retningsbestemt af den voksne og børnene er medbestemmende efter alder og udvikling.

På Hørgården kan lege leges i eks. krat træer og buske og også "uden" voksenøjne. De voksne ved hvor børnene er, ligesom børnene ved hvor de voksne er.

Samling+Samling:

Fælles for samling i alle grupperne er:

- Samling er en interaktiv sproglæringsproces
- Udbygger børns evne til at bruge sproget aktivt
- Udbygger børns forståelse for kendte emner/temaer
- Udbygger børn viden
- opmuntrer til brug af fantasi
- Lære børn at udveksle informationer og modtage i en gruppe
- Udbygger færdigheder aeling, sang, rim og remser i historiefort
- Bruger samling til at samle op fra tidligere; hvad lavede vi i går og hvad skal vi i da

Særligt for Vuggestuen:

Gruppe 1:

Kl 9 holder vi samling omkring et måltid. Vi finder ud af hvem der er kommet, hvem vi mangler og hvorfor. Vi kan have et tema til samlingen eksempelvis krible krable, hvor vi med billeder eller genstande mærker og snakker om f.eks. sneglen, visne eller friske blade mm. Vi synger sange og ofte sange som følger dagens tema. Børnene vælger på skift genstande fra sangkassen, der illustrer sange vi kan synge. En bus til sangen "Hjulene på bussen" eller en ko til Jens Petersens Ko.

Vi hjælper børnene med at få øje på hinanden og i at give og modtage. Når sangen er sunget færdig skal genstanden tilbage i kassen og kassen skal sendes videre til det næste barn.

Gruppe 2:

Kl. 9 samles gruppen omkring et måltid. Vi finder ud af hvem der er kommet, hvem vi mangler samt hvorfor. Der øves at være opmærksomme på hinanden og i at lytte opmærksomt til hinanden. Den voksne har dirigent rollen og det italesættes hvem der efterfølgende skal hvad og hvor. F.eks. pakke trækvoغن. Samlingen sluttet med sang og bevægelse /fagter.

Gruppe 3:

Kl 9 holder vi samling omkring et måltid. Vi finder ud af hvem der er kommet, hvem vi mangler, og hvorfor. Er der en der er syg med ondt i halsen kan vi tage en snak om det at have ondt i halsen, hvor børnene bidrager med egne erfaringer fra lignende situationer. Der kan også være fravær grundet ferie eksempelvis med flyvemaskine, der kan være med til at lægge op til en snak hvor børnene bidrager med egne fortællinger om ferie. Vi øver os i at være opmærksomme og at lytte til hinanden, samt at vente på at det bliver vores tur til at fortælle. Den voksne er dirigent, så alle kommer til orde, også de mere forsigtige stille børn. Også her snakker vi om, hvad vi er i gang med og skal fortsætte med. Børnene deltager i forberedelsen af tur eller anden aktivitet.

3 – 6 år.

I børnehaven har vi samlingsmøder flere gange om ugen og på samlingsmødet har vi forskellige punkter. De ældste børn taler om dagen, måneden, årstid og vejret og øver sig i at lytte til hinanden og tale en ad gangen. De yngre børnehavebørn taler om, hvem der er kommet i børnehaven, hvem der mangler samt hvorfor og den voksne fortæller historie hvorefter børnene i fællesskab hjælper hinanden med at huske ugens rim.

Vi støtter børnene i at være opmærksomme på hinanden, hjælpe hinanden, vente på hinanden og danne en køkultur.

I skoven er der to gynger, som er meget populære, og et fast ritual er at efter, der er spist mad, vil børnene gerne gynge. De danner selv deres kø og hjælper hinanden op på gyngen. De er meget optaget hvor længe hvert barn må gynge, og hvis der opstår uenighed tages en voksen med på råd.

Vi lægger også vægt på at støtte børnene i at sætte egne lege i gang og taler om hvordan man byder hinanden ind i leg eller hvordan man afviser hinanden på en positivt afvisende måde så som

”Ikke lige nu men jeg vil gerne lege med dig senere”

For at fastholde den røde tråd fra vuggestuen om barnets sociale udvikling, fortsætter vi i børnehaven med at arbejde med fokus på: ” Hvem er jeg i fællesskabet?”.

Hos mellemgruppen i vuggestuen-børnehaven er der fokus på hvem er ~~jeg?~~^{jeg?} hvordan ser jeg ud? og hvad kan jeg ? desuden arbejdes der med hvem er den anden?, hvordan ser du ud? og hvad kan du?.

Børnene kigger sig selv i spejle og tegner sig selv i samarbejde med hinanden to og to. Børnene kigger på hinanden og fortæller hinanden hvem er jeg og bagefter fortæller den anden, hvad han synes hans ven er god til mm. Derudover fortæller børnene hinanden om deres familier hvilket kan være med til at skabe en dybere relation.

Hos de yngste børnehavebørn bruges opmærksomhedslege hvor et barn forlader gruppen hvorefter et af de andre børn gemmes. Det første barn kaldes herefter tilbage og skal nu finde ud af hvem der mangler. Legen bruges også sammen med de ældste vuggestuebørn og anvendes derfor også som en overgangsaktivitet der skaber grobund for en tryghed i overgangen til børnehaven.

Hos de ældste børnehavebørn arbejdes der videre med at styrke børnenes relationer til hinanden og der arbejdes med hvor bor min familie og jeg og hvor bor du og din familie?. Her tager gruppen rundt i Roskilde og kigger på hvert barns hjem udefra. Det enkelte barn går forrest og præsenterer sit hjem og sommetider er det muligt at gruppen kan lege og spise madpakker i haven eller på en nærliggende legeplads.

Samspil med læreplanstemaerne: Kommunikation og sprog – Alsidig personlig udvikling

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

På Hørgården har vi løbende gennem hele dagen fokus på barnets sproglige udvikling i de daglige rutiner og aktiviteter. Vi lægger særlig vægt på sang/sanglege, rim og remser og højtlesning. I sanglege oplever børnene, hvordan rytme og sang hænger sammen. Gennem rytme oplever børnene et fællesskab og en glæde ved at synge.

Alle børn på Hørgården oplever voksne, der i dagligdagen har fokus på enten at læse højt eller bruger rim og remser. Gennem dialogisk læsning understøtter vi på Hørgården børnenes sproglige udvikling. Bøgerne har oftest relation til det tema, som vi arbejder med eks. Haletudser eller høst.

I de daglige rutiner har vi på Hørgården fokus på, at sætte ord på handlinger. Når vi spiser taler vi om maden og dufter til den og ikke mindst smager. I garderoben eller ved puslebordet, samtaler vi med barnet om handlingen eks, "først skal du tage bukserne af".

På Hørgården har vi to pædagoger som er sprogansvarlige, en i vuggestuen og en i børnehaven. De deltager i sprog møder med pædagoger fra de øvrige institutioner i området, og holder os ajour med ny viden på området.

0 – 2 år.

I vuggestuen arbejder vi med at barnet skal have en oplevelse af, at de voksne følger barnets spor og i dialogen med barnet stiller åbne spørgsmål. Formålet er at forstyrre børnene tilpas med lidt viden, der hvor det giver mening for på den måde at understøtte børnene i at blive gode til at undersøge og i at se nøje efter.

Et eksempel på en forstyrrelse kunne være der hvor vi sammen ser ~~en pinden~~ pind der enten falder i vandet, kastes i vandet og flyder væk.

Her kunne pædagogen italesætte hvordan pinden agerer ligesom ænderne ved søen, der også kan flyde på vandet.

Det kan så måske foranledige et barn til at fortælle om dengang han/hun var i svømmehallen, og så har vi en dialog i relationen omkring vand, vægt med afsæt i barnets egne oplevelser.

Indtryk bliver således til udtryk.

Et andet eksempel fra vuggestuen hvor vi aktivt inddrager sproget kan være når vi arbejder med fælles temaer som eksempelvis snegle. Her kan vi starte med, at børnene går udenfor med spande, og leder efter snegle. Her taler vi om, hvor sneglene mon opholder sig henne og når vi finder dem samler børnene dem op, mærker måske sneglekroppens slim og putter dem i spandene.

Herefter sætter vi sneglene i terrarier for en tid og i den periode er de udgangspunkt for fælles studier og samtaler. Hvordan bevæger de sig? Hvorfor gemmer de sig i sneglehuset? Kan snegle mon flytte? Osv.

Dette kan lægge op til videre dialog om selv at bo i et hus, vi synger sange og i sangkassen er der en stof-snegle som de yngste kan vælge, uden egentlige ord, når de ønsker at synge "Mariehønen Evigglad".

3 – 6 år

Ligesom i vuggestuen arbejder vi også i børnehaven med barnets egne oplevelser, med at de voksne følger barnets spor og i dialogen med barnet stiller åbne spørgsmål. Gennem dialogen udvider vi barnets ordforråd og bruger eks Ipad til at undersøge et emne nærmere. Vi kan eksempelvis. samtale om en båd, men hvilken båd? er det et sejlskib, en undervandsbåd eller en motorbåd? Hvordan adskiller de sig fra hinanden? Og hvilken en kan det enkelte barn selv bedst lide?

I dialogen mellem barn/voksen er den voksne meget opmærksom på, at barnet er deltagende og forstår emnet og i samtalen udvider den voksne barnets ordforråd.

I vores projekter benytter vi bøger om emnerne. De ældste børn tager på biblioteket og gruppen med de yngste børn får bøger bragt ud fra biblioteket. Vi gør meget brug af højt-læsning, hvor vi samtaler med barnet om nye ord/svære ord.

Vi synger meget i børnehaven, hvor sangene oftest har relation til det emne der optager børnene. Som eksempel synger vi om efteråret, hvor træerne svajer i vinden og bladene falder ned eller om foråret, der kommer og haletudserne der dukker op i søen.

På vores fællessang om fredagen, hvor børnene fra 1½ år til 6 år mødes, lægger vi vægt på sanglege alle kan deltage i og som har relation til årstid eller et fælles projekt på Hørgården. Her oplever de ældste børn at guide de yngste børn og være rollemodeller. I fællessangen oplever barnet også vigtigheden i at starte samtidig og holde rytmen.

Vi bruger Maryfondens "Fri for Mobberi", hvor vi på bamsemøder taler om f.eks. drilleri, hvordan kan vi hjælpe hinanden? hvordan er man en god ven? eller hvordan siger man nej til noget man ikke har lyst til? På bamsemøder eller på vores samlingsmøder er vi meget opmærksomme på, at der bliver skabt et rum, så alle får mulighed for at deltage i samtalen.

Vi støtter det enkelte barn i at turde komme ind i samtalen, eks ved at der er tur, så ikke alle taler på en gang.

I vores daglige aktiviteter sætter vi fokus på ord og begreber, eks har vi i vores skovgrupper talt og undersøgt et begreb som forrådnelse og et begreb som bæredygtighed, hvad betyder det og hvordan kan vi se, at noget er bæredygtigt.

Samspil med læreplanstemaerne: Kultur æstetik og fællesskab – Alsidig personlig udvikling

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

På Hørgården er det især i udelivet at børnenes krop sanser og bevægelse bliver udfordret i dagligdagen. Legepladsen har træer små bakker og masser af krat hvor der kan bygges huler. Sanserne bliver mødt af buske og urter der dufter og krat der kan rive. Området omkring Hørgården inviterer til løb klatring og trille ned af bakker

En aktiv bevægelseskultur- at opnå en stor bevægelsesglæde, bevægelse i motorisk udfordrende terræn.

0 – 2 år.

Eks. Fast rute uden for lågen; En gruppe af 8 - 10 børn på og 2 voksne der går ned til ~~få~~Fåre og gedefolden, hvor vi går op ad bakke og ned af bakke mod rideskolen, hvorfra

vi går af Sorte sti. Vi kan gå i højt vådt eller tørt græs. Vi kan gå i mudder eller tør jord., og vi får ~~erfaringer med~~erfaringer med jordbundsforhold.

Vi opdager dyrespor som vi også kan følge er det mon en ~~ræv-?~~ræv? eller et får. Ligesom vi opdager dyre ekskrementer.

Vi leger på bakkerne hvor naturens redskaber som grene bruges i legen. Vi ruller ned af bakkerne.

Ude er der højt til loftet og mindre støj.

Vi er nysgerrige på vejrforhold- inden vi begiver os afsted: " skal jeg have regntøj på?" eller hvordan skal jeg klæde mig på

Vi bruger knive saks lups og IPAD når naturens materialer og dyr skal udforskes.

3 – 6 år.

I børnehaven indgår barnets krop, sanser og bevægelser i alt hvad vi foretager os.

Vores legeplads er et kuperet terræn og børnene løber op og ned ad bakkerne. Der er mange træer og nogle af dem er udpeget til klatretræer. Her viser og hjælper de ældre børn gerne de yngste børnehavebørn, med hvordan man kommer op. Treårige børn tør at kravle op og sidder en støvle fast i grenen, oplever vi ofte at et ældre barn hjælper eller sørger for at en voksen kommer til.

De 4 til 6 årige børn er sammen på tur til Naturcenteret Boserupgård 4 til 8 gange om måneden. Grupper på 12-13 børn og to voksne går derud og tilbage, og på vej derud og ude i skoven, bliver børnenes mange sanser og krop udfordret. (Rigtig fint! Her anvender i ordene).

Om foråret hører vi spætten, som sidder i træet og hakker, børnene bliver nysgerrige og personalet på Boserupgård, hjælper os med at undersøge, hvorfor spætten, hakker hvordan den ser ud og om mennesket kan lave lige så hurtige bevægelser.

Også børnenes smags- og lugtesanser bliver udfordret. Vi har eksempelvis lugtet til et råddent eger og om foråret finder vi skovsyre og smager på det ligesom ~~vi-i~~vi i høsten spiser brombær.

I løbet af dagen har børnene gået/løbet/klatret ca. 10 km og deres motorik er blevet styrket på en naturlig måde.

Hver fredag har vi fælles sanglege, hvor også vuggestuebørn deltager. Vi laver bevægelseslege, hvor de ældste børn ofte hjælper de yngste. Efter sanglegene laver vi mad på bål, hvor børnehavebørn i fællesskab med en voksen først har sørget for at hugge brænde.

Her bliver barnet udfordret i at koordinere sine bevægelser, da ~~det kan~~det kan være svært at ramme midt på et stykke brænde.

Tilberedelse af bålmad kræver også en planlægning sammen med køkkendamen og vi spiser ofte ~~grøntsagssuppe~~grøntsags suppe med flutes, hvor børnene deltager ivrigt med

at skrælle og skære eksempelvis pastinak, løg, porre og andre rodfrugter. Her udfordres børnenes finmotorik og deres lugtesans.

Krydderurter til suppen finder vi ofte i vores plantekasser på legepladsen.

Gennem aktiv handling i naturen, brug af krop sanser og bevægelse finder barnet ud af:
Hvem er jeg? – Hvad ~~vil~~ jeg vil jeg? -Hvad kan Jeg- alene og sammen med andre?

Samspil med læreplanstemaerne: Social udvikling og Alsidig personlig udvikling.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets ~~forbundenhed~~forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

På Hørgården er det naturens pædagogik og udeliv der er i fokus.

I vores eget uderum laver vi studier af fuglelivet, hvor vi bl.a. laver foder om vinteren og hænger ud i træerne.

Vi studerer nysgerrigt haletudsernes liv og forandring til frøer med net og akvarier som vi bringer med ned til søen.

Vi henter sommerfuglelarver ind som vi følger nært fra larve til sommerfugl.

Vi har krible-krablebed i vores uderum og bruger mange formiddage i fordybelse på at finde regnorme, bænkebidere, edderkopper ~~eeet~~ under bark og i jorden. Den samme aktivitet gentager vi på sorte sti. Vi har indrettet flere overdækkede uderum til studier, ~~bl.a.~~bl.a. et hvor børnene har malet græs og kriblekrable dyr på væggen.

Vi har lavet vindspil af indsamlede grene. De bevæger sig og giver forskellig lyd efter vind og vejr.

På vores ture i nærområdet laver vi studier af dyrespor og roder i dyre ekskrementer.

Vi kan tage naturen ind. Fylde gulvene med fx efterårets blade. Tumble rundt og de yngste kan sanse og måske smage på bladene.

På Hørgården er vi meget bevidste om bæredygtighed. Allerede fra vuggestuen arbejdes der med begrebet og når barnet kommer i børnehaven er barnet sporet ~~ind på~~ind på hvad der forstås ved bæredygtighed samt gennem sine handlinger at kunne vise, at have en forståelse for begrebet

0 – 2 år.

Naturen som læringsramme og medspiller i børns udvikling. Vi arbejder naturvidenskabeligt – handler aktivt – eksperimenterer og undre os.

Vi iagttager undersøger eksperimenterer og opstiller hypoteser og indsamler data.

Eks. Vi har en årlig tradition hvor vi tager ned til søen og fanger haletudser. Børn og voksne pakker i fællesskab og klargør trækvognen med bl.a. akvarier – spande –net mv. Vi går helt ned til søens kant og leder efter haletudser. Nogen gange er de der – andre gange er de der ikke! Vi undre os sammen! Hvad kan det skyldes? Er det mon for varmt? eller for koldt?

Så prøver vi i fællesskab. efterfølgende dage – indtil de er der.

Voksne og børn står sammen og fisker med net. Vi henter vand i spande som vi fylder i akvarier.

Et barn siger: Vi skal ikke ud og bade for vi har ikke badetøj på.

Så lægger vi os på maven og studerer haletudserne i akvariet, for derefter at hælde dem tilbage i søen inden vi går hjem

Dagen efter vender vi tilbage og laver flere studier.

At arbejde med bæredygtighed. Haletudser lever i vand, og er i søen om foråret. Vi har set efter om vinteren- med de er der ikke.

Det er en fælles Hørgårds kultur at fange haletudser hvert år og lave studier. Børnene på Hørgården vil kende haletudsens cyklus.

Haletudse studiet sker sammen med børnehaven. De store lære de små – vi er et fællesskab.

I eks. Haletudsestudiet er der gentagelser over en længere periode. Der er daglig dialog ved samling bl.a. Synges der sange om Haletudser. Børnene tager selv initiativ til samtalen.

Tilbagevendende fordybelser studier og dialog omkring temaer i naturen giver en fælles fortælling der forankres af gentagelser.

Vi bruger opslagsbøger og iPads til at opnå en større viden og forståelse om vores natur.

Vi laver kreative processer af vores tilbagevendende studier.

Eks. hvordan ser haletudser – edderkopper sommerfugle ud fra begyndelsen og til enden.

hvordan ser haletudser – edderkopper sommerfugle ud fra begyndelsen og til enden.

Science i vuggestuen:

Gruppe 1: Vi leger med vand. Vi leger med mudder. / jordbundsforhold. Vi leger med is. Is smelter i min hånd / kulde og varme.

Vi fylder sand i spande og tømmer dem ~~igen./igen.~~ / mængder og fylde.

Gruppe 2:

Vi leger med former, strukturer og farver. Vi laver forsøg med ting som kan flyde eller synke. Vi kaster grene og sten i vandet på sorte sti. Vi opdager mønstre i vejen og forsøger at følge dem, og mønstre i dæksler, hvor der kan opsamles dug, is og vand i fordybninger. Vi oplever at isen smelter i den varme hånd. Vi er opmærksomme på vejrforhold, vådt og tørt, varmt og koldt. Hvad skal vi have på af tøj eftervejrforholdene.

Gruppe 3:

Vi fortsætter med at eksperimentere med former, farver, vægt og fylde. og kan nu i høj grad bidrage med gode ideer til nye undersøgende eksperimenter. Vi bruger hinanden i udfordringerne og hjælpes ad, fx når en forgrenet gren skal igennem en sprække og ned i vand. Hvordan skal grene vende og dreje for at komme igennem.

3 – 6 år.

Det er en naturlig handling for børnehavebarnet at samle et glasskår eller et stykke metal op, som ligger i naturen for at det kan komme i den retmæssige affaldsspand. Eks. De ældste børn besøger Argo for at se og høre, hvad der sker med vores affald.

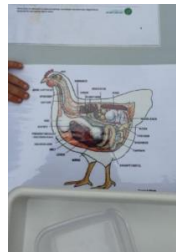
Vi har et tæt samarbejde med Naturcenteret Boserupgård, som vi besøger 4 til 8 gange om måneden pt med børnehavebørnene.

Her undersøger vi også hvad der sker i naturen, når eks. et dyr dør, her har vi fulgt egernets forrådnelsesproces. Børnene har rørt ved det døde egern mærket dets bløde pels. Der kom en dyb snak omkring død og alle børn havde oplevet en der var død, eks en hund, en bedstefar eller måske en undulat. Det var et svært emne men døden blev en naturlig ting at tale om.

Forrådnelsesprocessen har børnene fulgt fra uge til uge for til sidst at se skelletet blive kogt rent og hovedet udstillet på Hørgården.

På vores mange tur i skoven møder vi årstidernes skifte. I løbet af efteråret er vi sammen med børnene optaget af blade. Eks. Bladene blevet indsamlet, undersøgt og kategoriseret. Vi tager bladene med hjem på Hørgården, hvor børnene har arbejdet videre med bladene. Her har gruppen talt om størrelser, bladenes forskellighed, brugt fotos fra skoven eller brugt iPads for at søge mere viden for til sidst at lave billeder.

I skoven har vi også sammen med børnene undersøgt hvalen. Et barn var meget optaget af en hval og via iPad fandt vi frem til at en hval var det største dyr i verden. For at se hvor stor hvalen kan blive indsamlede børnene grene, som blev lagt ud på jorden og børnene brugte en hjemmelavet målepind på en meter, og målte omkredsen op i fællesskab. Her blev der talt og i fællesskab fundet frem til, at en hval er stor.

Samspil med læreplanstemaerne :Kommunikation og sprog – kultur æstetik og fællesskab

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

På Hørgården arbejder vi med en grøn, bæredygtig kultur hvor vores aktiviteter tager udgangspunkt i naturen og hvor traditioner følger årets gang. Vi bruger naturens spisekammer og vi lærer om gamle dages høsttraditioner. Derudover bruger vi naturens materialer som sten, grene og blade til kreative aktiviteter.

Vi har faste traditioner som Bedsteforældredage hvor der plantes blomster på legepladsen Festivaluge . Lysfest ved Halloween og Kyndelmisse og fællesspisning med forældre.

Vi har Sommerfest med sang og Julefest med Lucia og sang med Hørgårdskoret, med forældre og søskende.

0- 2 år.

Vi holder højtids traditioner som julefrokost og påskefrokost.

~~Eks. Alle~~ Eks. Alle børn spiser samlet i vuggestuen. De ældste børn dækker bord og pynter op. Naturen tages ind eks. grene- blomster, gran mens duften spreder sig fra køkkenet til hele huset.

De ældste børn viderefører traditioner til de yngste og byder: Værsgo!

Man spiser det man vil og hvordan man vil. Der bliver snakket og sunget. Karrysild spises så ansigtet er helt gult, og tarteletter med fingrene så tarteletten brydes knasende. Vi sidder længe og enkelte kan falde i søvn hen over bordet.

At være og deltage i det store fællesskab fra 1 – 3 år sammen omkring noget fælles- sende fade rundt og bede om fade. Blive nysgerrige på det som sidemanden spiser.

Vi arbejder løbende med fra jord til bord.

Eks. Vi følger hylden fra den blomstrer til den sætter bær, og høster og lave saft.

På samme måde sår vander og plejer vi jorden og følger planternes udvikling nogen bliver klar til høst mens andet går ud. Hvorefter vi sylter afgrøderne for derefter at spise dem.

3 – 6 år.

For at holde fast i den røde tråd på Hørgården arbejder vi i dette læreplanstema med forskellige projekter, som tager udgangspunkt i vores årshjul. Et eksempel på dette er høstmarkedet, som allerede tager form fra det tidlige forår, hvor vi på børnemøder taler med børnene om, hvad vi skal så af grøntsager. Børnene har medbestemmelse og vi går ud og handler frø, jord sammen.

Vi sår frøene og sammen følger vi frøene spire og frem til de er klar til udplantning.

For at udvide vores viden omkring projektet gør vi brug af eks. Biblioteket, hvor de ældste børn tager hen og sammen med bibliotekaren, finder højlæsningsbøger, sange og fagbøger målrettet emnet.

Børnene følger planterne og oplever både at nogle bærer frugt mens andre går ud.

I løbet af sommeren plukker vi afgrøderne sammen. Børnene har været meget optaget af især jordbær og gulerødder, men også æbler, solbær agurker, græskar etc. bliver plukket.

Mange af afgrøderne bliver syltet puttet i glas og børnene laver mærkater til glassene. Nogle afgrøder spiser vi i løbet af sommeren, børnene plukker æbler, jordbær, brombær og spiser i løbet af dagen. Andre afgrøder bliver gemt til vores høstmarked, som bliver sat til salg i en bod, som de ældste børn er med til at styre.

På høstmarkedet er forældrene inviteret med. Her er der smagsprøver fra brød, børnene har været med til at fremstille. Børnene har været ude at se på mejetærskeren, der høstede korn, vi har fået korn med hjem og malet det, som man gjorde i gamle dage. På høstmarkedet synger vi fællessange og laver sanglege og oplever ivrig forældre deltagelse.

Emnet fylder meget i vores årshjul og børnene er meget ivrige med skabere. De er undersøgende og meget nysgerrige. De bliver udfordret på nye smage eks., kan man lave te af solbær, og hvordan smager det.

Vi oplever en stor interesse fra børnene og når de står og sælger på høstmarkedet er de stolte. De har været med i hele processen, været med til at bestemme hvilke frø, passet frøene til de blev til afgrøder. Plukket afgrøder, skrællet og skåret dem ud, syltet og puttet på glas. Tegnet mærkater for til sidst at sælge på høstmarkedet.

Generelt for måltidet på Hørgården:

Måltidet fylder meget på Hørgården og er en stor del af de faste rutiner. I mange af de traditioner vi har, er måltidet en aktiv del.

~~Hørgården har fra forår til sensommer fokus på og tema om fra jord til bord. Vi sår og høster. Vi sylter og tilbereder. Afsluttende med Høstfest.~~ Vi får viden og erfaring med hvor kommer maden fra, om råvarer og om konsistensen, smage som fx. sprød/blød, sur/sød etc. Vi sanser maden både under tilberedning og under måltidet. Vi erfarer farver og former og om mængder og fylde. Vi doserer og vejer af.

Måltiderne bliver spist enten i grupperne eller på tværs af grupperne fx om eftermiddagen. Fælles er at måltidet er sammen med andre omkring en fælles måltidskultur med genkendelige rutiner som fx værgo eller tak for mad, ~~eller send fadet videre. Jeg spiser~~

Formateret: Skrifttype: Ikke Fed

~~min mad på min tallerken og ikke fra det fælles fad eller sidemandens tallerken. Jeg benytter redskaber eller fingrene alt efter hvor gammel jeg er. Børnene holder selv vand i kop og øser mad op.~~

Børnene opnår erfaring med forskellige typer mad og en måltidskultur på Hørgården er også at der lige smages på det forskellige. Det udvikler madmod og madglæde.

Oplevelse af måltidets sociale samspil og børnenes selvbestemmelse er det pædagogiske læringsmiljøes mål omkring mad og måltider.

Vuggestuen.

Måltidet i gruppe 1:

I gruppe 1 kan det opleves at spise hele dagen. Børnene banker på døren til køkkenet, som åbnes og hjælper med rullevoغن med mad. Vi opfordrer og udfordrer til selv at spise, at drikke og hælde op. Der bliver mærket på maden og spist med fingrene. Vi opfordrer og tilbyder redskaber.

Vi hjælper børnene med at spise, så de bliver mætte. Vi øver at sende ting/mad rundt og videre til den næste. Vi taler om maden, hvad vi spiser, hvordan den ser ud og mærker på konsistens og om den er kold/varm. Børnene øver sig i at vaske mund og hænder efter måltidet.

Måltidet i gruppe 2:

Når vi spiser er det ikke længere nødvendigt at plaske med vandet i glasset og snaske rundt i maden. Vi bruger nu mere og mere redskaber, bestik frem for fingrene. Vi prøver kun at spise vores eget mad og ikke sidemandens. Der øves fortsat i at sende maden videre, ligesom vi selv øser op. Vi smager på og spiser forskellige ingredienser som serveres. De voksne spiser begejstret med og viser madmod og glæde.

Måltidet i gruppe 3:

Vi motivere til at alle smager på maden. Under måltidet taler vi om at der skal være mad til alle, ikke tage det hele eller spise af ~~fadet. Ligesom fadet. Ligesom~~ vi i gruppe 3 godt kan blive siddende ved bordet i længere tid, indtil næsten alle er færdige med at spise.

I gruppe 3 spiser vi oftest udenfor. Børnene deltager i borddækning, henter mad og service i køkkenet og ligger duge på bordene udenfor. Når fadene under måltidet er tomme

henter børnene selv mere mad i køkkenet. Når vi er færdige med at spise skraber børnene selv madaffald i spande ligesom de sætter deres brugte service på rullevo­gnen.

Børnehaven:

Måltiderne er en af de faste rutiner, som vi lægger stor vægt på. Sommerfuglene og Hugormene spiser i hver deres afdeling, hvor rutinerne fra vuggestuen videreføres, men der kommer flere små opgaver på. Ligesom i vuggestuen vasker vi alle hænder inden vi spiser og under håndvask, synger vi ofte en "vaskehændersang."

Der er 2 dukse i hver gruppe, som sammen med en voksen henter mad i køkkenet, dækker bord, præsenterer maden og siger værsgo. Børn og voksne sidder i faste grupper og har faste pladser ved bordet, hvilke skaber en ro og fordybelse omkring måltidet og samtaler som: "Min mormor laver også frikadeller" eller "Jeg har også æbler derhjemme" er ofte noget, børnene bliver optaget af og snakken fortsætter eks. Hvordan laver man frikadeller?

Under måltidet er børnene meget selvhjulpne, spørger efter hjælp hvis eks kødet er svært at skære over. Maden er serveret på fade, som de rækker til hinanden, mangler der mad henter duksen mere.

Størstedelen af året spiser sommerfugle og Hugorme udenfor i to grupper. Mad og service hentes i køkkenet og sættes i en trækvo­gn. Børnene balancerer op og ned af trappen til køkkenet med tallerkner og mad og trækker eller skubber vognen sammen med de voksne hele vejen til legepladsen, hvor de andre venter. efter maden sætter hver barn sin egen tallerken/kop til opvask, når vi er på legepladsen sættes det i trækvo­gnen og når vi spiser inde, sætter de det på bordet ved stue­køkkenerne. Vi er meget opmærksomme på bæredygtighed og børnene hælder madrester i madskraldeposerne, og er de ikke stillet frem lyder spørgsmålet ofte: "Hvor skal jeg lægge maden?" Duksene på Hugormene del­tager i oprydning og fejning indendørs og både inden og udendørs går de alene op til køkkenet med tallerkner og fade.

Samspil med læreplanstemaerne: Social udvikling

Evalueringskultur

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I hverdagen bruger vi Tegn på læring II. Det bruges i de enkelte grupper og i fællesskab på afdelingsmøder i Vuggestuen og Børnehaven. For så igen at blive taget med på personalemøder.

Vi bruger også Redskab til selvevaluering.

Vi kommer også til at gøre brug af KIDS

Vi er stadig i en proces hvor vi øver os.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi vil bruge den løbende evaluering fra praksis som udgangspunkt for den evaluering der skal laves hvert andet år.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forandringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

[Pædagogisk læreplan](#)

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC